HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

26 ianuarie 2017 *

„Recurs — Concurență — Înțelegeri — Piețele belgiană, germană, franceză, italiană, neerlandeză și austriacă ale produselor și accesoriilor pentru baie — Decizie de constatare a unei încălcări a articolului 101 TFUE și a articolului 53 din Acordul privind Spațiul Economic European — Coordonarea prețurilor și schimbul de informații comerciale sensibile — Încălcare unică — Probă — Amenzi — Fond — Termen rezonabil — Proporționalitate”

În cauza C-642/13 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 29 noiembrie 2013,

**Villeroy & Boch Belgium SA**, cu sediul în Bruxelles (Belgia), reprezentată de O. W. Brouwer și de N. Lorjé, advocaten,

recurentă,

cealaltă parte din procedură fiind:

**Comisia Europeană**, reprezentată de L. Malferrari și de F. Ronkes Agerbeek, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Tizzano, vicepreședintele Curții, îndeplinind funcția de președinte al Camerei întâi, doamna M. Berger și domnii E. Levits, S. Rodin (raportor) și F. Biltgen, judecători,

avocat general: M. Wathelet,

grefier: K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 10 septembrie 2015,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* * Limba de procedură: neerlandeza.

## Hotărâre

1 Prin recursul formulat, Villeroy & Boch Belgium SA (denumită în continuare „Villeroy & Boch Belgia”) solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 16 septembrie 2013, Villeroy & Boch Austria și alții/Comisia (T-373/10, T-374/10, T-382/10 și T-402/10, nepublicată, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2013:455), în măsura în care prin această hotărâre Tribunalul a respins acțiunea sa prin care se urmărea anularea Deciziei C(2010) 4185 final a Comisiei din 23 iunie 2010 privind o procedură în temeiul articolului 101 TFUE și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/39092 – Produse și accesorii pentru baie) (denumită în continuare „decizia în litigiu”) în măsura în care o privește.

### Cadrul juridic

*Regulamentul (CE) nr. 1/2003*

2 Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [101 și 102 TFUE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167) prevede la articolul 23 alineatele (2) și (3):

„(2) Comisia poate aplica, prin decizie, amenzi asupra întreprinderilor și asociațiilor de întreprinderi atunci când, în mod intenționat sau din neglijență, acestea:

(a) încalcă articolul [101] sau articolul [102 TFUE] […]

[…]

Pentru fiecare întreprindere și asociație de întreprinderi care participă la încălcarea normelor, amenda nu depășește 10 % din cifra de afaceri totală din exercițiul financiar precedent.

[…]

(3) La stabilirea valorii amenzii, se iau în considerare atât gravitatea, cât și durata încălcării.”

*Orientările din 2006*

3 Orientările privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 (JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264, denumite în continuare „Orientările din 2006”) arată la punctul 2 că, în ceea ce privește stabilirea amenzilor, „Comisia trebuie să țină seama de durata și gravitatea încălcării” și că „amenda aplicată nu trebuie să depășească limitele indicate la articolul 23 alineatul (2) al doilea și al treilea paragraf din Regulamentul (CE) nr. 1/2003”.

4 Punctul 37 din Orientările din 2006 prevede:

„Cu toate că prezentele orientări prezintă metodologia generală de stabilire a amenzilor, particularitățile unei cauze date sau necesitatea de a atinge un nivel disuasiv într-o anumită cauză pot justifica abaterea Comisiei de la această metodologie sau de la limitele fixate la punctul 21.”

## Istoricul litigiului și decizia în litigiu

5 Produsele vizate de încălcare sunt produse și accesorii pentru baie, încadrate în una dintre următoarele trei subgrupe de produse, și anume robinete, cabine de duș și accesorii pentru acestea, precum și produse ceramice (denumite în continuare „cele trei subgrupe de produse”).

6 Istoricul litigiului a fost descris de Tribunal la punctele 1-19 din hotărârea atacată și poate fi rezumat după cum urmează.

7 Prin decizia în litigiu, Comisia a constatat existența unei încălcări a articolului 101 alineatul (1) TFUE și a articolului 53 din Acordul privind Spațiul Economic European din 2 mai 1992 (JO 1994, L 1, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 53, p. 4, denumit în continuare „Acordul privind SEE”), în sectorul produselor și al accesoriilor pentru baie. Această încălcare, la care ar fi participat 17 întreprinderi, s-ar fi desfășurat în diferite perioade, cuprinse între 16 octombrie 1992 și 9 noiembrie 2004, și ar fi luat forma unui ansamblu de acorduri anticoncurențiale sau de practici concertate pe teritoriile belgian, german, francez, italian, neerlandez și austriac.

8 Mai precis, în decizia în litigiu, Comisia a arătat că încălcarea constatată consta, în primul rând, în coordonarea de către fabricanții menționați de produse și accesorii pentru baie a creșterilor de prețuri anuale și a altor elemente de stabilire a prețurilor, cu ocazia unor reuniuni regulate desfășurate în cadrul unor asociații naționale profesionale, în al doilea rând, în stabilirea sau în coordonarea prețurilor cu ocazia unor evenimente specifice precum creșterea costului cu materiile prime, introducerea euro și instituirea taxării rutiere și, în al treilea rând, în divulgarea și în schimbul de informații comerciale sensibile. În plus, Comisia a constatat că stabilirea prețurilor în sectorul produselor și al accesoriilor pentru baie urma un ciclu anual. În acest cadru, fabricanții stabileau propriile bareme de prețuri, care rămâneau în general în vigoare timp de un an și serveau drept bază pentru relațiile comerciale cu distribuitorii cu ridicata.

9 Villeroy & Boch Belgia și celelalte reclamante în primă instanță, Villeroy & Boch Austria GmbH (denumită în continuare „Villeroy & Boch Austria”), Villeroy & Boch AG și Villeroy & Boch SAS (denumită în continuare „Villeroy & Boch Franța”), își desfășoară activitatea în sectorul echipamentelor sanitare pentru baie. Villeroy & Boch deține integral capitalul Villeroy & Boch Austria, al Villeroy & Boch Franța, al Villeroy & Boch Belgia, al Ucosan BV și al filialelor sale, precum și al Villeroy & Boch SARL (denumită în continuare „Villeroy & Boch Luxemburg”).

10 La 15 iulie 2004, Masco Corp. și filialele sale, printre care Hansgrohe AG, care produce robinete, și Hüppe GmbH, care produce cabine de duș, au informat Comisia despre existența unei înțelegeri în sectorul produselor și al accesoriilor pentru baie și au solicitat să beneficieze de imunitate la amenzi în temeiul Comunicării Comisiei privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumului amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri (JO 2002, C 45, p. 3, denumită în continuare „Comunicarea din 2002 privind cooperarea”) sau, cu titlu subsidiar, de o reducere a cuantumului amenzilor care puteau fi pronunțate împotriva acestora. La 2 martie 2005, Comisia a adoptat o decizie condițională de imunitate la amendă în favoarea Masco, în conformitate cu punctul 8 litera (a) și cu punctul 15 din această comunicare.

11 La 9 și la 10 noiembrie 2004, Comisia a efectuat inspecții inopinate în incintele mai multor societăți și asociații naționale profesionale care își desfășurau activitatea în sectorul produselor și al accesoriilor pentru baie.

12 La 15 și la 19 noiembrie 2004, Grohe Beteiligungs GmbH și filialele sale și, respectiv, American Standard Inc. au solicitat imunitatea la amenzi în temeiul Comunicării din 2002 privind cooperarea sau, cu titlu subsidiar, reducerea cuantumului acestora.

13 După ce, în intervalul 15 noiembrie 2005-16 mai 2006, a adresat solicitări de informații mai multor societăți și asociații care își desfășurau activitatea în sectorul produselor și al accesoriilor pentru baie, inclusiv reclamantelor în primă instanță, la 26 martie 2007, Comisia a adoptat o comunicare privind obiecțiunile, care le-a fost notificată.

14 La 17 și la 19 ianuarie 2006, Roca SARL și, respectiv, Hansa Metallwerke AG și filialele sale au solicitat de asemenea să beneficieze de imunitate la amenzi în temeiul Comunicării din 2002 privind cooperarea sau, cu titlu subsidiar, de reducerea cuantumului acestora. La 20 ianuarie 2006, Aloys F. Dornbracht GmbH & Co KG Armaturenfabrik a formulat o cerere similară.

15 În urma unei audieri, desfășurată în perioada 12-14 noiembrie 2007, la care au participat reclamantele în primă instanță, a transmiterii, la 9 iulie 2009, a unei scrisori de prezentare a faptelor, prin care acestea erau atenționate cu privire la anumite probe pe care Comisia intenționa să se întemeieze în cadrul adoptării unei decizii finale, și a solicitărilor de informații suplimentare adresate ulterior în special acestor reclamante în primă instanță, la 23 iunie 2010, Comisia a adoptat decizia în litigiu. În această decizie, Comisia a considerat că practicile descrise la punctul 8 de mai sus făceau parte dintr-un plan global care urmărea restrângerea concurenței dintre destinatarii acestei decizii și prezentau caracteristicile unei încălcări unice și continue, al cărei domeniu de aplicare acoperea cele trei subgrupe de produse și cuprindea teritoriile belgian, german, francez, italian, neerlandez și austriac. În această privință, instituția menționată a subliniat în special că practicile respective se conformaseră unui model recurent care s-a dovedit a fi același în cele șase state membre vizate de investigația sa. Comisia a evidențiat deopotrivă existența unor asociații naționale profesionale pentru toate cele trei subgrupe de produse, pe care le-a numit „organisme de coordonare”, a unor asociații naționale profesionale care aveau membri a căror activitate privea cel puțin două dintre cele trei subgrupe de produse, asociații pe care le-a numit „asociații multiprodus”, precum și a unor asociații specializate având membri a căror activitate privea una dintre cele trei subgrupe de produse. În sfârșit, Comisia a constatat prezența unui grup central de întreprinderi care au participat la înțelegeri în diferite state membre și în cadrul organismelor de coordonare și al asociațiilor multiprodus.

16 Potrivit Comisiei, reclamantele în primă instanță au participat la încălcarea în discuție în calitate de membri ai următoarelor asociații, și anume IndustrieForum Sanitär, care a înlocuit Freundeskreis der deutschen Sanitärindustrie din anul 2001, Arbeitskreis Baden und Duschen, care a înlocuit Arbeitskreis Duschabtrennungen din anul 2003, și Fachverband Sanitär Keramische Industrie în Germania, Arbeitskreis Sanitärindustrie în Austria, Vitreous China-group (denumită în continuare „VCG”) în Belgia, Sanitair Fabrikanten Platform în Țările de Jos și Association française des industries de céramique sanitaire în Franța. În ceea ce privește încălcarea săvârșită în Țările de Jos, Comisia a constatat în esență, în considerentul (1179) al deciziei în litigiu, că întreprinderilor care au participat la aceasta nu li se putea aplica o amendă în acest temei, din cauza prescripției.

17 La articolul 1 din decizia în litigiu, Comisia a enumerat întreprinderile sancționate pentru o încălcare a articolului 101 TFUE și, începând cu 1 ianuarie 1994, a articolului 53 din Acordul privind SEE, din cauza participării lor la o înțelegere în sectorul produselor și al accesoriilor pentru baie, în Belgia, în Germania, în Franța, în Italia, în Țările de Jos și în Austria, în perioade variabile, cuprinse între 16 octombrie 1992 și 9 noiembrie 2004. În ceea ce privește reclamantele în primă instanță, la articolul 1 alineatul (1) din decizia menționată, Comisia a sancționat Villeroy & Boch pentru participarea sa la această încălcare unică între 28 septembrie 1994 și 9 noiembrie 2004, iar filialele sale, Villeroy & Boch Belgia, Villeroy & Boch Franța și Villeroy & Boch Austria, pentru perioade cuprinse între 12 octombrie 1994 și cel mai devreme 9 noiembrie 2004.

18 La articolul 2 alineatul (8) din decizia în litigiu, Comisia a aplicat amenzi, în primul rând, Villeroy & Boch, de 54 436 347 de euro, în al doilea rând, în solidar, Villeroy & Boch și Villeroy & Boch Austria, de 6 083 604 de euro, în al treilea rând, în solidar, Villeroy & Boch și Villeroy & Boch Belgia, de

2 942 608 de euro, și, în al patrulea rând, în solidar, Villeroy & Boch și Villeroy & Boch Franța, de 8 068 441 de euro. Cuantumul total al amenzilor aplicate reclamantelor în primă instanță s-a ridicat, așadar, la 71 531 000 de euro.

19 Pentru calcularea acestor amenzi, Comisia s-a întemeiat pe Orientările din 2006.

**Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată**

20 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 9 septembrie 2010, recurenta a introdus o acțiune în cauza T-402/10, prin care urmărea anularea deciziei în litigiu în măsura în care aceasta o privește sau, cu titlu subsidiar, reducerea cuantumului amenzii care i-a fost aplicată.

21 În susținerea concluziilor în anulare, recurenta a arătat în fața Tribunalului că Comisia a calificat în mod greșit încălcarea constatată ca fiind o încălcare unică, complexă și continuă și, cu titlu subsidiar, că, procedând astfel, Comisia a încălcat obligația de motivare întrucât nu a delimitat suficient de precis piețele relevante. De asemenea, recurenta a susținut că participarea sa la o încălcare în Belgia nu fusese demonstrată de Comisie. În sfârșit, ea a contestat caracterul solidar al amenzii care i-a fost aplicată și a susținut că o eroare de apreciere vicia calculul acesteia, că amenda respectivă trebuia redusă având în vedere durata excesivă a procedurii administrative și că era disproporționată.

22 Cu titlu subsidiar, recurenta a prezentat concluzii privind reducerea cuantumului amenzii aplicate.

23 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins acțiunea în totalitate.

**Concluziile părților**

24 Recurenta solicită Curții:

— anularea în totalitate a hotărârii atacate în măsura în care prin această hotărâre Tribunalul a respins acțiunea pe care a formulat-o;

— cu titlu subsidiar, anularea în parte a hotărârii atacate;

— cu titlu mai subsidiar, reducerea cuantumului amenzii care i-a fost aplicată;

— cu titlu foarte subsidiar, anularea hotărârii atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului și

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

25 Comisia solicită Curții:

— respingerea recursului în totalitate ca fiind în parte inadmisibil și în parte vădit nefondat și

— obligarea recurentei la plata cheltuielilor de judecată.

**Cu privire la recurs**

26 În susținerea recursului formulat, recurenta invocă patru motive. Primul motiv este întemeiat pe o eroare de drept săvârșită de Tribunal în aprecierea încălcărilor pretins săvârșite în Belgia. Al doilea motiv este întemeiat pe o eroare de drept săvârșită de acesta în constatarea unei încălcări complexe și

continue. Al treilea motiv este întemeiat pe faptul că Tribunalul nu și-ar fi exercitat competența de fond pentru a controla cuantumul amenzii aplicate. Al patrulea motiv este întemeiat pe o încălcare a principiului proporționalității.

*Cu privire la primul motiv, întemeiat pe o apreciere eronată în ceea ce privește încălcările pretins săvârșite în Belgia*

Argumentația părților

27 Prin intermediul primului motiv, care este împărțit în patru aspecte, recurenta susține, în primul rând, că Tribunalul a denaturat elementele de probă în ceea ce privește încălcarea pretins săvârșită în Belgia și nu și-a respectat obligația de motivare. Astfel, motivarea reținută de Tribunal la punctul 243 și următoarele din hotărârea menționată ar fi întemeiată pe ipoteza incorectă potrivit căreia domnul Z. făcea încă parte din personalul său ulterior datei de 1 ianuarie 2003. În realitate, după cum recurenta ar fi arătat în ședința în fața Tribunalului și după cum Tribunalul însuși ar fi constatat în acea ședință, domnul Z. nu ar mai fi avut, începând cu această dată, nicio legătură organizațională sau care să rezulte dintr-un contract de muncă cu aceasta, ceea ce exclude, în consecință, orice imputare a faptelor în sarcina acesteia din urmă.

28 În al doilea rând, recurenta susține, în subsidiar, că Tribunalul nu a ținut seama de articolul 101 TFUE prin faptul că a considerat că recurenta participase la o încălcare referitoare la produsele ceramice în Belgia, în condițiile în care aceasta nu mai era activă pe piața respectivă de la sfârșitul anului 2002 și nu s-a demonstrat că intenționa să contribuie la realizarea obiectivelor membrilor înțelegerii. În special, Tribunalul nu ar fi arătat prin intermediul căror „acțiuni” ar fi putut recurenta, după retragerea sa de pe piață, să se coordoneze cu ceilalți participanți la înțelegere pentru a restrânge concurența pe această piață. În lumina motivării adoptate de Tribunal în Hotărârea din 16 septembrie 2013, Wabco Europe și alții/Comisia (T-380/10, EU:T:2013:449, punctul 79 și următoarele), și în Hotărârea Keramag Keramische Werke și alții/Comisia (T-379/10 și T-381/10, nepublicată, EU:T:2013:457, punctele 222 și următoarele), nu ar fi posibil să se stabilească în sarcina recurentei răspunderea pentru faptele terților care ar fi fost săvârșite după data acestei retrageri și nici să i se aplice o amendă în acest temei. În orice caz, aprecierea contradictorie a faptelor în hotărârea atacată și în Hotărârea din 16 septembrie 2013, Wabco Europe și alții/Comisia (T-380/10, EU:T:2013:449), ar constitui o încălcare a principiului egalității de tratament în detrimentul recurentei.

29 În al treilea rând, în ceea ce privește dovada existenței unor practici concertate cu ocazia reuniunii din 28 și din 29 aprilie 2003 din Belgia, la punctul 271 de hotărârea atacată, Tribunalul ar fi admis ca administrarea probelor să fie limitată la observația potrivit căreia lipsa stabilirii unui procent unic de acordare a unor bonusuri distribuitorilor cu ridicata „nu permite să se excludă posibilitatea ca, drept consecință a schimbului de informații în discuție, concurența să fi fost denaturată”. Cu toate acestea, chiar dacă ar trebui să se considere că această teză a Tribunalului este fondată, acest fapt nu ar fi suficient din punct de vedere logic pentru dovedirea încălcării. Ar exista fie o încălcare a obligației de motivare, în sensul articolului 296 al doilea paragraf TFUE, fie o încălcare a principiului *in dubio pro reo*, înscris la articolul 48 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

30 În al patrulea rând, la punctele 272 și 274, hotărârea atacată ar fi viciată de o eroare de drept întrucât în aceasta se reține o încălcare unică, complexă și continuă în ceea ce privește ansamblul încălcărilor imputate pe piața belgiană a produselor ceramice pentru baie.

31 Astfel, faptele constatate de Comisie pe baza reuniunilor VCG nu ar permite să se concluzioneze că întreaga perioadă a încălcării reținută trebuie să fie interpretată în sensul că formează o încălcare unică. Dimpotrivă, după reuniunea VCG din 28 și din 29 aprilie 2003, s-ar fi observat o întrerupere vădită, care se opune fuzionării, pe plan juridic, a reuniunilor anterioare cu cele ulterioare pentru a forma o încălcare unică și continuă.

32 Potrivit Comisiei, primul motiv trebuie respins.

Aprecierea Curții

33 În ceea ce privește, în primul rând, primul aspect al primului motiv de recurs, întemeiat pe încălcarea obligației de motivare și pe denaturarea elementelor de probă întrucât Tribunalul nu ar fi ținut seama de afirmația recurentei potrivit căreia domnul Z. nu mai avea nicio legătură cu ea începând de la 1 ianuarie 2003, trebuie să se arate că, în cadrul procedurii scrise în fața Tribunalului, recurenta a semnalat doar, pentru a contesta participarea sa la înțelegere în Belgia începând cu această dată, că Villeroy & Boch Luxemburg „preluase, la sfârșitul anului 2002, întreprinderea de ceramică a societății belgiene”. Astfel, doar în cadrul procedurii orale în fața Tribunalului recurenta a susținut în mod expres, pentru prima dată, că nu se putea stabili în sarcina sa răspunderea pentru un comportament anticoncurențial pe piața belgiană a produselor ceramice începând cu 1 ianuarie 2003 întrucât de la acea dată persoana care participa la reuniunile înțelegerii, și anume domnul Z., nu mai era angajata sa, ci a Villeroy & Boch Luxemburg.

34 Or, articolul 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului prevede că, pe parcursul procesului, invocarea de motive noi este interzisă, cu excepția cazului în care acestea se bazează pe elemente de fapt și de drept care au apărut în cursul procedurii. Prin urmare, argumentul recurentei invocat în ședința în fața Tribunalului era vădit inadmisibil, deoarece avea ca obiect un motiv nou, bazat pe un element de fapt cu privire la care recurenta era prima informată și care nu a apărut în timpul procedurii.

35 Desigur, Tribunalul nu s-a pronunțat în mod expres asupra admisibilității sau a temeiniciei acestui argument. Însă, conform jurisprudenței Curții, Tribunalului nu i se poate solicita, de fiecare dată când o parte invocă în cursul procedurii un motiv nou care nu îndeplinește în mod vădit cerințele prevăzute la articolul 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al acestuia, fie să explice în cadrul hotărârii sale rațiunile pentru care acest motiv este inadmisibil, fie să îl examineze pe fond (a se vedea în special Hotărârea din 20 martie 2014, Rousse Industry/Comisia, C-271/13 P, nepublicată, EU:C:2014:175, punctul 22, precum și jurisprudența citată).

36 Rezultă că Tribunalul nu a încălcat obligația de motivare prin faptul că, la punctul 248 din hotărârea atacată, a afirmat, fără a ține seama de susținerea tardivă a recurentei potrivit căreia, începând cu 1 ianuarie 2003, domnul Z. nu mai era angajatul său și fără a explica motivul pentru care această susținere era vădit inadmisibilă, că participarea domnului Z. la reuniunile înțelegerii „demonstrează că Villeroy & Boch Belgia continua să participe activ la încălcare atât în interes propriu, cât și în interesul întreprinderii, în sensul dreptului concurenței, din care făcea parte”.

37 Prin urmare, primul aspect al primului motiv este nefondat.

38 În ceea ce privește, în al doilea rând, al doilea aspect al acestui motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 101 TFUE, trebuie să se sublinieze că recurenta nu repune în discuție constatarea Tribunalului potrivit căreia reuniunile VCG de dinainte și de după 1 ianuarie 2003 aveau un caracter ilicit, ci apreciază că Tribunalul a considerat în mod eronat că recurenta participase la încălcare, deși ea nu mai era activă pe piața belgiană a produselor ceramice de la sfârșitul anului 2002.

39 Or, conform unei jurisprudențe constante a Curții, nu se poate considera că articolul 101 alineatul (1) TFUE privește fie doar întreprinderile care își desfășoară activitatea pe piața vizată de restrângerile concurenței ori pe piețe situate în amonte sau în aval sau învecinate cu piața respectivă, fie doar întreprinderile care își limitează autonomia de comportament pe o anumită piață în temeiul unui acord sau al unei practici concertate. Astfel, rezultă dintr-o jurisprudență consacrată a Curții că textul articolului 101 alineatul (1) TFUE se referă în mod general la toate acordurile și la toate practicile concertate care, în raporturi fie orizontale, fie verticale, denaturează concurența pe piața internă,

independent de piața pe care părțile își desfășoară activitatea, precum și de faptul că doar comportamentul comercial al uneia dintre acestea este vizat de termenii aranjamentelor în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 octombrie 2015, AC-Treuhand/Comisia, C-194/14 P, EU:C:2015:717 punctele 34 și 35, precum și jurisprudența citată).

40 Rezultă că, la punctul 242 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat în mod întemeiat că o întreprindere este susceptibilă să încalce interdicția prevăzută la articolul 101 alineatul (1) TFUE atunci când comportamentul său, coordonat cu cel al altor întreprinderi, are ca scop restrângerea concurenței pe o piață relevantă specifică, fără ca aceasta să presupună în mod necesar ca ea însăși să fie activă pe piața respectivă.

41 În această privință, trebuie să se precizeze că, pe de o parte, contrar celor susținute de recurentă, Tribunalul a demonstrat că aceasta participase activ la încălcarea imputată. Astfel, la punctele 244 și 248 din hotărârea atacată, Tribunalul a subliniat că participarea neîntreruptă a domnului Z. în numele recurentei la reuniunile VCG – al căror caracter ilicit nu este contestat de aceasta – înainte și după 1 ianuarie 2003, cu alte cuvinte, și după ce recurenta încetase orice activitate pe piața produselor ceramice, demonstra participarea activă a acesteia din urmă la încălcare. Pe de altă parte, contrar susținerilor recurentei, diversele acțiuni imputate participanților la această încălcare, dintre care face parte și ea, au fost prezentate în detaliu la punctele 255-277 din hotărârea atacată.

42 Din cele de mai sus reiese că argumentul recurentei întemeiat pe faptul că încetase orice activitate în domeniul produselor ceramice de la sfârșitul anului 2002 trebuie respins.

43 Această concluzie nu poate fi repusă în discuție în lumina soluției reținute în Hotărârea din 16 septembrie 2013, Wabco Europe și alții/Comisia (T-380/10, EU:T:2013:449, punctul 84), și în Hotărârea din 16 septembrie 2013, Keramag Keramische Werke și alții/Comisia (T-379/10 și T-381/10, nepublicată, EU:T:2013:457, punctele 220 și următoarele). Astfel, conform unei jurisprudențe constante a Curții, obligația Tribunalului de a-și motiva hotărârile nu se poate extinde în principiu până la impunerea justificării soluției reținute într-o cauză în raport cu cea reținută în altă cauză cu care a fost sesizat, chiar dacă aceasta ar privi aceeași decizie (a se vedea Hotărârea din 11 iulie 2013, Team Relocations și alții/Comisia, C-444/11 P, nepublicată, EU:C:2013:464, punctul 66, precum și jurisprudența citată).

44 În consecință, al doilea aspect al primului motiv nu este fondat.

45 În sfârșit, în ceea ce privește, în al treilea rând, argumentele invocate de recurentă în cadrul celui de al treilea și al celui de al patrulea aspect ale acestui motiv, trebuie să se arate că, prin intermediul lor, recurenta urmărește în esență, sub pretextul unor afirmații privind erori de drept săvârșite de Tribunal, să conteste aprecierea probelor efectuată de acesta. Or, aprecierea efectuată de Tribunal cu privire la forța probantă a unui document nu poate, în principiu, să fie supusă controlului Curții în cadrul unui recurs. Astfel, după cum reiese din articolul 256 TFUE și din articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, recursul se limitează la chestiuni de drept. În consecință, Tribunalul este singurul competent să constate și să aprecieze faptele pertinente, precum și să aprecieze elementele de probă, cu excepția cazului denaturării acestor fapte și elemente (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 octombrie 2003, Salzgitter/Comisia, C-182/99 P, EU:C:2003:526, punctul 43 și jurisprudența citată).

46 Argumentele menționate trebuie, așadar, respinse ca inadmisibile.

47 Având în vedere considerațiile care precedă, se impune înlăturarea primului motiv ca fiind în parte inadmisibil și în parte nefondat.

*Cu privire la al doilea motiv, referitor la existența unei încălcări unice, complexe și continue*

Argumentația părților

48 Prin intermediul celui de al doilea motiv, recurenta susține că hotărârea atacată încalcă articolul 101 TFUE și articolul 53 din Acordul privind SEE deoarece Tribunalul a reținut în mod greșit existența unei încălcări unice, complexe și continue în speță.

49 În această privință, recurenta arată, în primul rând, că noțiunea juridică de încălcare unică, complexă și continuă este, ca atare, incompatibilă cu articolul 101 TFUE și cu articolul 53 din Acordul privind SEE și, așadar, nu poate fi aplicată. Astfel, această noțiune ar fi lipsită de orice temei juridic în dreptul Uniunii. Mai mult, prin utilizarea conceptului de încălcare unică, complexă și continuă, Comisia ar fi procedat la o grupare artificială a diferite piețe independente pentru a ajunge la o încălcare globală unică, eludând astfel prescripția unor încălcări eventual distincte. În plus, recurenta susține că hotărârea atacată este viciată de o insuficiență a motivării întrucât Tribunalul nu a răspuns la argumentele sale referitoare la acest aspect.

50 În al doilea rând, recurenta susține că, prin constatarea existenței unei încălcări unice care acoperă în special teritoriul italian în prezenta cauză, hotărârea atacată nu a ținut seama de principiile procesului echitabil. Astfel, întrucât Tribunalul a apreciat că recurentei i se poate imputa o încălcare la care nu a participat, dar care se încadrează într-o încălcare unică la care a luat parte, recurenta nu ar putea să susțină în mod util, pentru a contesta participarea sa la o încălcare unică, faptul că nu a luat parte la această primă încălcare și ar fi, așadar, lipsită de un mijloc de apărare eficace. Astfel, ea ar putea să conteste numai că încălcarea în discuție îi era cunoscută.

51 În al treilea rând, recurenta apreciază, cu titlu subsidiar, că în speță nu erau îndeplinite condițiile recunoașterii unei încălcări unice întrucât Comisia nu a definit piața relevantă și întrucât nu a fost demonstrată existența unui raport de complementaritate între diferitele acțiuni imputate.

52 În al patrulea rând, recurenta consideră că, în orice caz, din cauza existenței unor anulări în parte ale deciziei în litigiu în ceea ce privește anumite state membre, în Hotărârea din 16 septembrie 2013, Wabco Europe și alții/Comisia (T-380/10, EU:T:2013:449), în Hotărârea din 16 septembrie 2013, Keramag Keramische Werke și alții/Comisia (T-379/10 și T-381/10, nepublicată, EU:T:2013:457), precum și în Hotărârea din 16 septembrie 2013, Duravit și alții/Comisia (T-364/10, nepublicată, EU:T:2013:477), și din cauză că este posibil ca anumite întreprinderi să nu fi avut cunoștință despre ansamblul încălcării, nu ar putea exista o încălcare globală, astfel cum este definită în această decizie.

53 Potrivit Comisiei, al doilea motiv trebuie respins.

Aprecierea Curții

54 Potrivit unei jurisprudențe constante, o încălcare a articolului 101 alineatul (1) TFUE poate rezulta nu numai dintr-un act izolat, ci și dintr-o serie de acte sau dintr-un comportament continuu, chiar și în cazul în care unul sau mai multe elemente ale acestei serii de acte sau ale comportamentului continuu ar putea constitui în sine și privite izolat o încălcare a dispoziției menționate. Astfel, în ipoteza în care diferitele acțiuni se înscriu într-un „plan de ansamblu”, în considerarea obiectului identic al acestora care constă în denaturarea concurenței în cadrul pieței interne, Comisia are dreptul să stabilească răspunderea pentru aceste acțiuni în funcție de participarea la încălcare privită în ansamblul său (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 iunie 2015, Fresh Del Monte Produce/Comisia și Comisia/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P și C-294/13 P, EU:C:2015:416, punctul 156, precum și jurisprudența citată).

55 O întreprindere care a participat la o asemenea încălcare unică și complexă prin comportamente proprii care intrau în sfera de aplicare a noțiunilor de acord sau de practică concertată având un obiect anticoncurențial, în sensul articolului 101 alineatul (1) TFUE, și care aveau drept scop să contribuie la realizarea încălcării în ansamblul său poate fi astfel de asemenea responsabilă, pentru toată perioada participării sale la încălcarea menționată, pentru comportamentele altor întreprinderi în cadrul aceleiași încălcări. O asemenea situație există atunci când se stabilește că întreprinderea în cauză intenționa să contribuie prin propriul comportament la obiectivele comune urmărite de toți participanții și că cunoștea comportamentele ilicite preconizate sau puse în aplicare de alte întreprinderi pentru atingerea acelorași obiective sau că putea să le prevadă în mod rezonabil și că era pregătită să accepte riscul ce decurgea din acestea (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 iunie 2015, Fresh Del Monte Produce/Comisia și Comisia/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P și C-294/13 P, EU:C:2015:416, punctul 157, precum și jurisprudența citată).

56 Astfel, o întreprindere poate să fi participat în mod direct la toate comportamentele anticoncurențiale care compun încălcarea unică și continuă, caz în care Comisia are dreptul să stabilească în sarcina sa răspunderea pentru toate aceste comportamente și, prin urmare, pentru încălcarea menționată în totalitate. De asemenea, este posibil ca o întreprindere să nu fi participat în mod direct decât la o parte dintre comportamentele anticoncurențiale care compun încălcarea unică și continuă, dar să fi cunoscut toate celelalte comportamente ilicite preconizate sau puse în aplicare de ceilalți participanți la înțelegere pentru atingerea acelorași obiective sau să fi putut să le prevadă în mod rezonabil și să fi fost pregătită să accepte riscul ce decurgea din acestea. Într-un astfel de caz, Comisia are deopotrivă dreptul să stabilească în sarcina acestei întreprinderi răspunderea pentru toate comportamentele anticoncurențiale care compun o asemenea încălcare și, prin urmare, pentru aceasta în totalitate (a se vedea Hotărârea din 24 iunie 2015, Fresh Del Monte Produce/Comisia și Comisia/Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P și C-294/13 P, EU:C:2015:416, punctul 158, precum și jurisprudența citată).

57 Pe de altă parte, pentru calificarea a diferite acțiuni drept încălcare unică și continuă nu trebuie să se verifice dacă prezintă o legătură de complementaritate, în sensul că fiecare dintre acestea este destinată să facă față uneia sau mai multor consecințe ale concurenței normale și contribuie, prin intermediul unei interacțiuni, la realizarea ansamblului efectelor anticoncurențiale dorite de autorii acestora în cadrul unui plan global care vizează un obiectiv unic. În schimb, condiția referitoare la noțiunea de obiectiv unic implică necesitatea de a verifica dacă nu există elemente care caracterizează diferitele comportamente ce fac parte din încălcare și care să poată să indice că comportamentele materiale adoptate de alte întreprinderi participante nu au același obiect sau același efect anticoncurențial și, în consecință, nu se înscriu într-un „plan de ansamblu” în considerarea obiectului lor identic care denaturează concurența în cadrul pieței interne (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 decembrie 2013, Siemens și alții/Comisia, C-239/11 P, C-489/11 P și C-498/11 P, nepublicată, EU:C:2013:866, punctele 247 și 248).

58 În plus, nu se poate deduce din jurisprudența Curții că articolul 101 alineatul (1) TFUE privește fie doar întreprinderile care își desfășoară activitatea pe piața vizată de restrângerile concurenței ori pe piețe situate în amonte sau în aval sau învecinate cu piața respectivă, fie doar întreprinderile care își limitează autonomia de comportament pe o anumită piață în temeiul unui acord sau al unei practici concertate. Astfel, rezultă dintr-o jurisprudență consacrată a Curții, citată la punctul 39 din prezenta hotărâre, că textul articolului 101 alineatul (1) TFUE se referă în mod general la toate acordurile și la toate practicile concertate care, în raporturi fie orizontale, fie verticale, denaturează concurența pe piața internă, independent de piața pe care părțile își desfășoară activitatea, precum și de faptul că doar comportamentul comercial al uneia dintre acestea este vizat de termenii aranjamentelor în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 octombrie 2015, AC-Treuhand/Comisia, C-194/14 P, EU:C:2015:717, punctele 34 și 35, precum și jurisprudența citată).

59 Având în vedere această jurisprudență, trebuie, în primul rând, să se respingă argumentele recurentei potrivit cărora noțiunea juridică de încălcare unică, complexă și continuă ar fi incompatibilă cu articolul 101 TFUE și cu articolul 53 din Acordul privind SEE și ar încălca principiile procesului echitabil, fără a fi luată în considerare admisibilitatea acestui din urmă aspect.

60 În al doilea rând, trebuie să se constate că, în mod contrar susținerilor recurentei, amintind această jurisprudență la punctele 32-34, 41, 42 și 46-48 din hotărârea atacată, Tribunalul a motivat această hotărâre corespunzător cerințelor legale.

61 În al treilea rând, în ceea ce privește argumentul recurentei potrivit căruia condițiile recunoașterii unei încălcări unice nu ar fi întrunite în speță întrucât Comisia nu ar fi definit piața relevantă, trebuie să se constate, astfel cum Tribunalul a arătat în mod întemeiat la punctul 54 din hotărârea atacată și cum admite recurenta, că împrejurarea că piețele produselor și geografice acoperite de încălcare sunt distincte nu se opune nicidecum constatării unei încălcări unice. Prin urmare, aceste argument este, în orice caz, inoperant.

62 În al patrulea rând, la punctele 63-71 din hotărârea atacată, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept considerând că Comisia putea să concluzioneze în speță în sensul existenței unui obiectiv unic prin care să se demonstreze o încălcare unică. Astfel, pe baza constatărilor factuale efectuate la punctele 66, 69 și 71 din hotărârea atacată, Tribunalul a demonstrat corespunzător cerințelor legale că diferitele comportamente imputate urmăreau același scop, și anume, în cazul tuturor fabricanților de produse și accesorii pentru baie, coordonarea comportamentului lor față de distribuitorii cu ridicata. În această privință, trebuie să se sublinieze că, în mod contrar susținerilor recurentei, noțiunea de obiectiv comun, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 66, 69 și 71 menționate, nu a fost determinată printr-o raportare generală la existența unei denaturări a concurenței pe piețele vizate de încălcare, ci prin raportare la diferite elemente obiective, precum rolul central avut de distribuitorii cu ridicata în circuitul distribuției, caracteristicile acestui circuit, existența unor organisme de coordonare și a unor asociații multiprodus, similitudinea punerii în aplicare a unor acorduri coluzive și suprapunerile materiale, geografice și temporale între practicile în cauză.

63 În aceste condiții, fără a fi necesară stabilirea unei legături de complementaritate între practicile imputate, întrucât o încălcare unică și continuă poate fi imputată unor întreprinderi neconcurente și nu necesită o definiție sistematică a pieței relevante, considerând că recurenta răspunde, pe de o parte, pentru participarea sa directă la încălcarea imputată și, pe de altă parte, pentru participarea sa indirectă la această încălcare, deoarece a avut cunoștință despre ansamblul comportamentelor ilicite preconizate sau puse în aplicare de ceilalți participanți la înțelegerea în cauză pentru urmărirea acelorași obiective sau pentru că a putut în mod rezonabil să le prevadă și a fost pregătită să accepte riscul care decurgea din acestea, Tribunalul nu poate fi criticat pentru că a apreciat că Comisia nu a săvârșit nicio eroare concluzionând în sensul existenței în speță a unei încălcări unice și continue.

64 În sfârșit, în ceea ce privește argumentația referitoare la anulările în parte ale deciziei în litigiu, pronunțate prin hotărâri ale Tribunalului referitoare la aceeași încălcare precum cea care face obiectul prezentei cauze, trebuie amintit că aprecierea probelor privind diversele piețe naționale este de competența exclusivă a Tribunalului. În măsura în care această argumentație ar urmări repunerea în discuție a existenței unei încălcări unice, complexe și continue, trebuie să se sublinieze că faptul că Tribunalul a anulat în parte decizia în litigiu în măsura în care privește dovada participării la încălcarea imputată a anumitor întreprinderi în cauză pe anumite piețe geografice în perioade determinate nu este suficient pentru a fi repusă în discuție constatarea Tribunalului referitoare la existența unui plan de ansamblu care acoperea cele trei subgrupe de produse și cele șase state membre vizate și a unui obiect identic care denatura concurența. Eventual, asemenea anulări în parte pot conduce doar la o reducere a amenzii aplicate fiecăreia dintre întreprinderile în cauză, în măsura în care pieței geografice relevante au fost luate în considerare în calculul amenzii aplicate acestora.

65 În consecință, al doilea motiv trebuie respins ca fiind în parte inoperant și în parte nefondat.

*Cu privire la al treilea și la al patrulea motiv, referitoare la controlul de fond și la proporționalitatea amenzii*

Argumentația părților

66 Prin intermediul celui de al treilea motiv, recurenta arată că, pentru motive de securitate juridică și de garantare a dreptului la un proces echitabil, Tribunalul și Curtea au obligația, în fiecare cauză în care sunt sesizate și în care este contestată o amendă sau o penalitate cu titlu cominatoriu aplicată de Comisie, să își exercite efectiv competența de fond conform articolului 31 din Regulamentul nr. 1/2003, în special într-un context în care nicio normă legală nu prevedere o armonizare a sancțiunilor și în care Comisia a aplicat trei metode diferite de calculare a amenzilor în privința anilor 1998-2006.

67 Or, în hotărârea atacată, Tribunalul ar fi exercitat doar un control de legalitate a stabilirii cuantumului amenzii, contrar concluziilor recurentei.

68 Pe de altă parte, recurenta apreciază că Tribunalul ar fi trebuit să reducă în speță cuantumul amenzii, având în vedere gravitatea încălcării, care privește doar un număr limitat de state membre. Comisia ar fi sancționat această încălcare în mod disproporționat și mai sever decât încălcări de aceeași natură care acopereau totalitatea Spațiului Economic European.

69 În plus, recurenta critică faptul că nu a obținut o reducere a cuantumului amenzii din cauza duratei excesive a procedurii administrative, de aproape șase ani.

70 Prin intermediul celui de al patrulea motiv, recurenta susține că hotărârea atacată încalcă principiul proporționalității, din care rezultă că sancțiunea trebuie să reflecte gravitatea încălcării. În această privință, recurenta apreciază că, pentru stabilirea acestei gravități, Tribunalul trebuie să ia în considerare efectele încălcării în discuție asupra pieței, precum și cifrele de afaceri realizate pe pieţele relevante, însă nu a procedat în acest mod.

71 Tribunalul ar fi trebuit de asemenea să se asigure că cuantumul amenzii prevăzute prin decizia în litigiu era proporțional în termeni absoluți, ceea ce nu este cazul, întrucât o amendă de 2,94 milioane de euro este aplicată pentru un volum de afaceri acoperit de încălcare de aproximativ 5,2 milioane de euro.

72 Prin urmare, recurenta solicită Curții să rectifice aceste omisiuni ilicite ale Tribunalului și să reducă ea însăși cuantumul amenzii aplicate.

73 Comisia solicită respingerea celui de al treilea și a celui de al patrulea motiv.

Aprecierea Curții

74 Potrivit jurisprudenței constante, controlul de legalitate instituit la articolul 263 TFUE implică faptul că instanța Uniunii exercită un control atât de drept, cât și de fapt asupra deciziei atacate în raport cu argumentele invocate de reclamant și are competența de a aprecia probele, de a anula această decizie și de a modifica cuantumul amenzilor (a se vedea Hotărârea din 10 iulie 2014, Telefónica și Telefónica de España/Comisia, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punctul 53, precum și jurisprudența citată).

75 Controlul de legalitate este completat de competența de fond care este recunoscută instanței Uniunii la articolul 31 din Regulamentul nr. 1/2003, conform articolului 261 TFUE. Această competență autorizează instanța, dincolo de simplul control al legalității sancțiunii, să substituie aprecierea

Comisiei cu propria apreciere și, în consecință, să anuleze, să reducă sau să majoreze amenda sau penalitatea cu titlu cominatoriu aplicată (a se vedea Hotărârea din 8 decembrie 2011, Chalkor/Comisia, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punctul 63 și jurisprudența citată).

76 Pentru a respecta cerințele unui control de fond în sensul articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene în ceea ce privește amenda, instanța Uniunii este obligată, în exercitarea competențelor prevăzute la articolele 261 și 263 TFUE, să examineze orice critică, de drept sau de fapt, prin care se urmărește să se demonstreze că cuantumul amenzii nu este adecvat în raport cu gravitatea și cu durata încălcării (a se vedea Hotărârea din 18 decembrie 2014, Comisia/Parker Hannifin Manufacturing și Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punctul 75, precum și jurisprudența citată).

77 Or, exercitarea acestei competențe de fond nu echivalează însă cu un control din oficiu, iar procedura este în contradictoriu. Sarcina de a invoca motive împotriva deciziei atacate și de a prezenta elemente de probă în susținerea acestor motive revine în principiu reclamantului (a se vedea Hotărârea din 18 decembrie 2014, Comisia/Parker Hannifin Manufacturing și Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punctul 76, precum și jurisprudența citată).

78 În această privință, trebuie subliniat că lipsa unui control din oficiu asupra întregii decizii atacate nu încalcă principiul protecției jurisdicționale efective. Astfel, în vederea respectării acestui principiu, nu este indispensabil ca Tribunalul, care este, desigur, ținut să răspundă la motivele invocate și să exercite un control atât de drept, cât și de fapt, să aibă obligația de a efectua din oficiu o nouă cercetare judecătorească completă a dosarului (a se vedea Hotărârea din 8 decembrie 2011, Chalkor/Comisia, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punctul 66).

79 Pe de altă parte, în temeiul unei jurisprudențe constante a Curții, Tribunalul este singurul competent să controleze modalitatea în care Comisia a apreciat în fiecare caz particular gravitatea comportamentelor ilicite. În cadrul unui recurs, controlul Curții are ca obiect, pe de o parte, să examineze în ce măsură Tribunalul a luat în considerare în mod corect din punct de vedere juridic toți factorii esențiali pentru aprecierea gravității unui anumit comportament apreciat în lumina articolului 101 TFUE și a articolului 23 din Regulamentul nr. 1/2003 și, pe de altă parte, să verifice dacă Tribunalul a răspuns corespunzător cerințelor legale la toate argumentele invocate în susținerea cererii de reducere a amenzii. Gravitatea încălcărilor dreptului concurenței al Uniunii trebuie să fie stabilită în funcție de un număr mare de elemente, precum în special efectul disuasiv al amenzilor, împrejurările specifice cauzei și contextul acesteia, inclusiv comportamentul fiecăreia dintre întreprinderi, rolul avut de fiecare dintre acestea în instituirea înțelegerii, beneficiul pe care l-au putut obține din aceasta, dimensiunea întreprinderilor și valoarea mărfurilor în discuție, precum și riscul pe care încălcările de acest tip îl reprezintă pentru obiectivele Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2013, Team Relocations și alții/Comisia, C-444/11 P, nepublicată, EU:C:2013:464, punctele 95, 99 și 100).

80 În plus, atunci când se pronunță cu privire la chestiuni de drept în cadrul unui recurs, Curtea nu are sarcina de a substitui, pentru motive de echitate, aprecierea Tribunalului cu propria apreciere atunci când acesta se pronunță, în exercitarea competenței sale de fond, asupra cuantumului amenzilor aplicate unor întreprinderi ca urmare a încălcării de către acestea a dreptului Uniunii. Astfel, Curtea ar trebui să constate o eroare de drept săvârșită de Tribunal, ca urmare a caracterului inadecvat al cuantumului unei amenzi, doar în măsura în care aceasta ar aprecia că nivelul sancțiunii este nu numai inadecvat, ci și excesiv, până la a fi disproporționat (a se vedea în special Hotărârea din 30 mai 2013, Quinn Barlo și alții/Comisia, C-70/12 P, nepublicată, EU:C:2013:351, punctul 57, precum și jurisprudența citată).

81 Al treilea și al patrulea motiv trebuie examinate în lumina acestei jurisprudențe.

82 Or, din jurisprudența menționată reiese în mod clar că, în primul rând, controlul de fond privește numai sancțiunea aplicată, iar nu totalitatea deciziei atacate, și, în al doilea rând, nici competența de fond, nici controlul de legalitate nu echivalează cu controlul din oficiu și, prin urmare, acestea nu impuneau Tribunalului să procedeze din oficiu la o nouă cercetare judecătorească, completă, a dosarului, independent de criticile formulate de recurentă.

83 În speță trebuie să se constate că, începând cu punctul 335 din hotărârea atacată, Tribunalul a exercitat un control efectiv asupra cuantumului amenzii, a răspuns la diferitele argumente ale recurentei și, la punctele 397-402 din această hotărâre, s-a pronunțat asupra concluziilor de reducere a cuantumului amenzii, deci fără să se fi limitat la controlul legalității acestui cuantum, contrar celor susținute de recurentă. În această privință, la punctul 384 din hotărârea menționată, Tribunalul a arătat în special că, având în vedere natura deosebit de gravă a încălcării în cauză, coeficientul de 15 % cu titlu de coeficienți „gravitatea încălcării” și „cuantum suplimentar” era minim, iar ulterior, la punctele 397-401 din aceeași hotărâre, a apreciat că niciunul dintre elementele prezentate de reclamantele în primă instanță nu justifica o reducere a cuantumului amenzii.

84 În ceea ce privește mai precis examinarea gravității încălcării imputate, trebuie să se constate că, la punctul 381 din hotărârea atacată, Tribunalul a amintit printre altele punctul 23 din Orientările din 2006, care prevede că „[a]cordurile orizontale de stabilire a prețurilor, de împărțire a piețelor și de limitare a producției, care sunt în general secrete, se numără, prin însăși natura lor, printre restrângerile cele mai grave ale concurenței. În temeiul politicii din domeniul concurenței, acestea trebuie să fie sever sancționate. În consecință, proporția din vânzări luată în calcul pentru astfel de încălcări se situează, în general, la limita superioară a intervalului”. La punctul 383 din hotărârea menționată, Tribunalul a expus motivarea reținută de Comisie în considerentul (1211) al deciziei în litigiu, potrivit căruia coordonarea orizontală a prețurilor era, prin însăși natura sa, una dintre restrângerile cele mai nocive ale concurenței, iar încălcarea era o încălcare unică, complexă și continuă care acoperea șase state membre și afecta cele trei subgrupe de produse, înainte de a constata, la punctul 384 din aceeași hotărâre, natura deosebit de gravă a încălcării în discuție, care justifica aplicarea coeficientului pentru gravitate de 15 %, și, la punctul 385 din hotărârea atacată, participarea recurentei „la grupul central de întreprinderi” care a pus în aplicare încălcarea constatată.

85 Întrucât a luat deci în considerare toți parametrii pertinenți pentru a aprecia gravitatea încălcării imputate, coordonarea orizontală a prețurilor și participarea recurentei la aceasta fiind, pe de altă parte, dovedite, și întrucât a răspuns la argumentele recurentei cu privire la acest aspect, Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept și a îndeplinit obligația care îi revine de control jurisdicțional efectiv al deciziei în litigiu.

86 În ceea ce privește aprecierea duratei excesive a procedurii administrative, trebuie amintit că, deși încălcarea principiului respectării termenului rezonabil de către Comisie poate justifica anularea unei decizii adoptate la finalul unei proceduri administrative întemeiate pe articolele 101 și 102 TFUE întrucât presupune și o încălcare a dreptului la apărare al întreprinderii în cauză, o asemenea încălcare a principiului respectării termenului rezonabil, presupunând că este dovedită, nu poate conduce la o reducere a cuantumului amenzii aplicate (a se vedea în special Hotărârea din 9 iunie 2016, CEPSA/Comisia, C-608/13 P, EU:C:2016:414, punctul 61, și Hotărârea din 9 iunie 2016, PROAS/Comisia, C-616/13 P, EU:C:2016:415, punctul 74, precum și jurisprudența citată). Or, în speță, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 69 din prezenta hotărâre, este cert că, prin intermediul argumentului său privind aprecierea incorectă de către Tribunal a duratei excesive a procedurii administrative, recurenta urmărește numai obținerea unei reduceri a cuantumului amenzii care i-a fost aplicată.

87 Prin urmare, fără a lua în considerare temeinicia sa, acest argument trebuie respins ca fiind inoperant.

88 În sfârșit, în ceea ce privește proporționalitatea cuantumului amenzii aplicate ca atare, recurenta nu prezintă niciun argument de natură să demonstreze că nivelul sancțiunii aplicate este inadecvat sau excesiv. În această privință, argumentul potrivit căruia cuantumul unei amenzi de 2,94 milioane de euro ar fi disproporționat în raport cu cifra de afaceri vizată de înțelegere, în cuantum de 5,2 milioane de euro, trebuie respins. Astfel, este cert că, în speță, cuantumul amenzii aplicate Villeroy & Boch și filialelor acesteia a fost redus astfel încât să nu depășească 10 % din cifra de afaceri totală a acestora realizată în cursul exercițiului financiar precedent, conform articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003. Or, această limită garantează deja ca nivelul acestei amenzi să nu fie disproporționat în raport cu dimensiunea întreprinderii, astfel cum este determinată de cifra sa de afaceri globală (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, EU:C:2005:408, punctele 280-282).

89 În consecință, al treilea și al patrulea motiv trebuie respinse ca fiind în parte inoperante și în parte nefondate.

90 Întrucât niciunul dintre motivele invocate de recurentă nu a fost admis, se impune respingerea recursului în totalitate.

**Cu privire la cheltuielile de judecată**

91 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. Potrivit articolului 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea recurentei la plata cheltuielilor de judecată, iar recurenta a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară și hotărăște:

**1) Respinge recursul.**

**2) Obligă Villeroy & Boch Belgium SA la plata cheltuielilor de judecată**

Semnături